

УДК 37.013 (495)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ВЧИТЕЛЯ

Постригач Н.О.

У статті здійснено аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у професійному становленні вчителя в умовах розвитку сучасного інформаційного суспільства.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У XXI столітті одним із провідних напрямів розвитку сучасного суспільства є прискорення процесів глобалізації, які охоплюють найважливіші сфери суспільного життя через формування економічного, політичного, науково-освітнього, культурно-інформаційного просторів.

Новий період у розвитку європейського суспільства все частіше зумовлюється створенням та стрімким поширенням нових інформаційно-комунікаційних технологій, мас-медіа, котрі помітно сприяють збільшенню кількості, доступності та якості інформації широкому загалу, зростанню ролі знань у всіх сферах життя сучасного суспільства. Усі ці процеси суспільного розвитку, а також процес технологічної революції, тенденція до інтеграції систем освіти в єдиний світовий освітній та науковий простори зумовлюють зміцнення ролі вчителя в сучасному швидкозмінному світі, підвищення вимог до його особистості та професійної компетентності, відповідальності перед батьками, учнями, місцевою громадою та суспільством у цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні педагоги виступають центральними постатями та носіями змін у процесі розвитку інформаційного суспільства в цілому та в кожній окремій країні. Про розширення функцій вчителя, зміну його ролі у XXI ст. ідеться у доповіді Міжнародної організації праці, зокрема про досягнуту угоду між урядами, приватними роботодавцями і вчителями стосовно бажаного змісту, процесів розвитку та підготовки вчителів (про введення інновацій і доступ учителів до інформаційних технологій) [1, с. 39].

Про зміну ролей та функцій педагогічного персоналу в умовах переходу до інформаційного суспільства ідеться й у державних вітчизняних документах. Зокрема, у Національній доктрині розвитку освіти України в XXI ст. визначено стратегію та основні напрями розвитку освіти. Наголошується, що основною умовою утвердження України на світовому ринку високих технологій є випереджувальний розвиток та модернізація освіти.

Аналогічні завдання задекларовано й у Державній програмі "Вчитель", у якій стверджується, що

перехід до інформаційно-технологічного суспільства неможливий без технологічної модернізації педагогічної освіти та професійної діяльності вчителя тощо [2; 3].

Таким чином, сучасні інформаційні технології, частиною яких є і дистанційна освіта, можуть певною мірою забезпечити: прискорення формування в Європейському Союзі (ЄС) "економіки знань" зменшення безробіття та мінімізацію його негативних наслідків; осучаснення виробництва та забезпечення врівноваженого стрімкого соціально-економічного розвитку [4].

Не менш важливим фактором, який сприяє відкриттю нових перспектив удосконалення світової освітньої системи, в тому числі і в справі реалізації положень Болонської декларації, став розвиток Інтернету. Це відображається як на технічній оснащеності освітніх установ, їх доступі до світових інформаційних ресурсів, так і на використанні нових видів, методів і форм навчання, орієнтованих на активну пізнавальну діяльність студентів, навчання у співпраці тощо. Завдяки появі нових технологій отримало розвиток дистанційне навчання [5].

Інші науковці стверджують, що "Інтернет є найкращим критерієм включення у глобальний простір" [6].

Глобалізація економіки і революція в галузі інформаційних технологій – двигуни розвитку суспільства знань, в основна її сировина – освіта", бо "знання стає основною ознакою сучасного суспільства" [7].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Таким чином, аналіз останніх досліджень та публікацій дозволяє зробити висновки про те, що проблема аналізу національного та зарубіжного досвіду застосування ІКТ у професійному становленні вчителя в умовах розвитку інформаційного суспільства є неоднозначною та суперечливою і може стати предметом подальших ґрунтовних та перспективних розвідок вітчизняних науковців.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Основним завданням нашого теоретичного дослідження став аналіз національного та зарубіжного досвіду (на матеріалах Греції) застосу-

вання ІКТ у професійному становленні вчителя в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Основний матеріал дослідження. Загалом освітні інформаційні технології використовуються у світовому шкільництві вже протягом кількох десятиліть. Європейський Союз і Греція зокрема мають значні резерви у покращенні своїх систем освіти шляхом доцільного та контрольованого використання нових інформаційних технологій з метою уникнення труднощів та сприяння формуванню у майбутніх поколінь інформаційно-професійної компетентності. Зокрема, у 1982 р. Відділ "Нові технології в освіті" Європейських співтовариств розпочав свою діяльність із питань обміну досвідом, трансферу ноу-хау й координації зусиль серед країн – членів європейської спільноти. З цієї метою було організовано семінари, літні школи та короткі зустрічі. Були розпочаті оглядові дослідження базових проблем та спільне виробництво освітнього програмного забезпечення.

Таким чином, діяльність Відділу "Нові технології в освіті" сприяла аналізу нагальних проблем, прийняттю рішень і поданню конкретних пропозицій за допомогою тісної співпраці між учителями, науковцями з даної спеціалізації та адміністраторів, котрі зробили науковий внесок до цієї галузі на своїх робочих позиціях в університетах, інститутах, школах, міністерствах і корпораціях [8].

Політичним керівництвом грецької держави у 1983 р. було спеціально наголошено на створенні інфраструктури "інформатика" у прямому взаємозв'язку з економічним відновленням і підвищенням участі країни на уніфікованій європейській та міжнародній аренах. З огляду на це було започатковано реформу структури і функцій освіти, яка підтримувалася рамковими законами, уведеними у практику на всіх рівнях початкової, середньої та вищої освіти. Політичне рішення про введення інформатики на всіх рівнях освіти у державному та приватному секторах було своєчасним та обумовленим подіями того періоду.

Після спеціальних досліджень у 1984 р. було розпочато національний пілотний проект, згідно з яким учителі пройшли курсову перепідготовку, після чого у школи були запроваджені перші комп'ютери. Згідно з цим проектом здійснювалося поступове постачання шкіл ІКТ відповідно до перепідготовки вчителів. Істотними проблемами, які виникли перед освітянами та громадськістю впродовж запровадження проекту, були такі: досить висока його вартість для Греції; відсутність традицій та інфраструктури; низьке технологічне оснащення Міністерства і шкіл.

Визнання існуючих проблем на урядовому рівні і поєднанні з утвердженням відповідних цілей призвело до запровадження викладання предмета "інформатика" як одного з перших етапів реалізації пілотного проекту. З цією метою в Міністерстві освіти Греції було створено робочу групу, завданням якої були: реалізація, поширення та оцінювання проекту. Результатом спільних зусиль уряду, профільних міністерств та громадськості стало запровадження ІКТ на всіх рівнях освіти у державному та приватному секторах [Там само].

Вітчизняні дослідники з проблемою застосування ІКТ у навчальному процесі пов'язують

підвищення якості навчання. Оцінюючи вплив застосування ІКТ на ефективність навчального процесу, враховують і той факт, що вони впливають не тільки на його процесуальний аспект, а й на зміст освіти [9, с. 196].

У виданій в 2001 р. ЮНЕСКО "Переглянуті рекомендації щодо технічної і професійної освіти" наголошується: "Треба повністю задіяти сучасні освітні технології, зокрема Інтернет, інтерактивні мультимедійні матеріали, аудіовізуальні посібники і засоби інформації, щоб поліпшити охоплення, підвищення якості, різноманітність і ефективність відданих програм, особливо в тому, що стосується самонавчання" [10, с. 140].

Таким чином, новітні ІКТ мають відчутний вплив не тільки на вітчизняну та грецьку освіту. Вплив технологічних заходів призвів до істотного наближення трьох типів змін:

- 1) у потребах та змісті підготовки;
- 2) у методах викладання, професійних кваліфікаціях тренерів і формах організації;
- 3) у повсюдній організації підприємств, які стають центром знання та навчання.

У 1996 р. Міністерство національної освіти та релігійних справ і його наукові та адміністративні служби (Педагогічний інститут та Директорат для досліджень середньої освіти) разом з Академічним науковим інститутом комп'ютерних технологій мобілізували визначні соціальні сили із 53 компаній, 570 університетських одиниць, 18 музеїв і наукових інститутів, 385 шкіл, 5,5 тис. учителів і 100 тис. студентів у перспективній програмі "Odysseia" – *Hellenic Schools in the Information Society Programme*, "Одіссея" – грецькі школи в програмі інформаційного суспільства (1996–2001).

Через заснування необхідної інфраструктури, забезпечення підготовки і підтримки вчителів і розвиток наближеного освітнього матеріалу ця програма спрямована допомогти студентам та вчителям збагнути, що ІКТ – це не тільки незалежна наукова сфера, але також і зручний засіб щоденного використання у викладанні, навчанні та спілкуванні. Проект був оцінений позитивно, а одержані результати передбачали підготовку в напрямі застосування ІКТ, підвищували залучення студентів до активного навчання, зміни в напрямі спільної роботи і високих рівнів автономної роботи студентів.

У 2000–2006 рр. була запроваджена операційна "Програма "Інформаційне суспільство" – *Operational Programme "Information Society"* (OPIS) [1]. Вона має інноваційний та горизонтальний характер, впливає на різні сектори економіки та соціального життя, включаючи освіту. Мета цієї програми – адаптувати грецьку освітню систему до цифрової ери і підвищити застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті.

Висновки. Таким чином, ураховуючи вищезазначені факти, ми дійшли висновку про надзвичайну важливість продовження наукових пошуків вітчизняних та зарубіжних дослідників у вирішенні проблеми ефективного застосування новітніх ІКТ у професійному становленні вчителя в умовах розвитку сучасного інформаційного суспільства.

Література

1. Delor J. Learning: the Treasure Within. Report UNESCO of the International Commission on Education for the Twenty – First Century. – Paris, UNESCO Publishing, 1996.
2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. // Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2003.
3. Державна програма “Вчитель” // Журавський В.С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні. – К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2003.
4. Making a European Area of lifelong learning a reality. Available from the Internet: http://europa.eu.int/comm/education/policies/lll/life/communication/com_en.pdf.
5. Ширшов Е.В. Модернизация высшего технического образования в контексте Болонского процесса: из опыта вузов // Высшее образование сегодня. – 2005. – №6. – С. 36.
6. Данильєв А.О. Розвиток інформаційних та комунікаційних технологій – провідна тенденція сучасних глобалізаційних процесів // Освіта на Луганщині. – 2005. – №2(23). – С. 84–86.
7. Кузь В. Глобалістика: економіка та освіта // Рідна школа. – 2001. – №9(860). – С. 3–6.
8. New information Technology in Education: Greece // Commission of the European Communities. – 1996. – P. 1–11.
9. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка: Навчальний посібник. – Суми: Університетська книга, 2005. – 319 с.
10. Стан і перспективи розвитку професійно-технічної освіти в Україні: Збірник документів і матеріалів. – К.: Парламентське видавництво, 2003. – С. 140.
11. Focus in Greece: Investment in ICT, a policy priority. Available on the Internet: http://insight.eu.org/www/en/pub/insight/policy/policy_briefings/focus_on_greece_in

INTERNATIOANL EXPERIENCE OF THE USE OF NEW INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT

N.O.Postryhach

Modern national and international approaches to development of ICT technologies and their use in teacher professional development in information society are analyzed in this article.